

Återrapportering 2025
Verksamhetsbidrag

Vinginsamling

(NV-07185-24)

Foto: Niklas Liljebäck

Återrapportering 2025 gällande verksamhetsbidrag ur Viltvårdsfonden för Vinginsamling (NV-07185-24).

Nedan följer Svenska Jägareförbundets (förbundets) skriftliga redogörelse om verksamhetsbidragets genomförande under 2025. Redovisningen beaktar de krav som ska uppfyllas enligt Naturvårdsverkets beslut i fråga om bidrag ur Viltvårdsfonden, NV-07185-24.

1. HUR HAR BIDRAGET ANVÄNTS INOM ORGANISATIONEN?

Projektet har under 2025 mycket präglats av fortsatt expansion och ansträngningar att fylla upp logistiska, geografiska och artmässiga luckor. Samtidigt har den löpande verksamheten utifrån den logistik som sattes under 2023 och 2024 blivit utmanat av de växande antalen vingar som kommer in. Osäkerhet kring fortsatt finansiering efter 2025 har begränsat vår ambitionsnivå något då vi inte vill lova för mycket inför rapporterade jägare.

Under augusti 2025 genomfördes ett seminarium i Kalmar med målet att locka jägare i östra Götaland som jagar utmed kusterna. Mötet besöktes av 26 personer och var mycket uppskattat. Denna övning fyllde på nätverket av rapporterade jägare med några nyckelpersoner som i sin tur kan underlätta insamling av framför allt vingar från dykänder som vigg och knipa.

Vinginsamlingen fortsatte sitt samarbete med liknande projekt i andra länder och precis som under 2024 producerades åter en gemensam årsrapport inom Waterfowlers Network under 2025. Utgivningen av årsrapporterna i denna form är tänkt att förse den internationella förvaltningen med uppdaterad information på flyttvägsbasis. 2025 års rapport inkluderade analyser av data insamlade i Sverige, Danmark, Storbritannien och Irland.

Utöver värdet av ålders- och könsbestämning av skjutna fåglar kan även de insamlade vingarna fungera som möjlighet för provtagning. Under 2025 samlades fjädrar in från vitkindad gäss som ska användas i ett svenskt forskningsprojekt. Frågeställningen gäller geografisk härkomst hos de fåglar som skjuts under skydds jakt i Sverige. Fjädrarna ska analyseras avseende så kallade stabila isotoper. Sammansättningen, eller snarare kvoten av isotoper, av olika grundämnen skiljer sig över världen och ger därför en grov, men pålitlig signal, kring var tillväxt av biologiskt material, till exempel en fjäder, har skett.

De fyra delmål som sattes upp av projektet 2025 gällande utökad spridning av verksamheten har i huvudsak uppnåtts men det är i skrivandets stund inte kartlagt i detalj då många vingar är insamlade, men inte analyserade. Antalet vingar insamlade 2025 är fortfarande inte känt men det mesta tyder på att antalet överskrider 2024.

Under 2025 har utvalda jaktvårdskonsulenter och förtroendevalda i förbundet fortsatt söka direktkontakter med jägare för att hitta lokala lösningar på transporter och frysutrymme.

Under 2025 utförde Aarhus Universitet en granskning av verksamheten under åren 2023-2024. Denna utvärdering finansierades av verksamhetsbidraget och var tänkt som ett kunskapsunderlag för vidareutveckling av verksamheten och eventuella framtida finansierare.

2. HUR HAR BIDRAGET FRÄMJAT VILTVÅRDEN?

Verksamheten under 2025 präglades av utveckling och utökning jämfört med tidigare år. Den data som genereras från en vinginsamling får störst nytta för viltvården när längre tidserier finns tillgängliga. Likaså ska vinginsamlingsdata samköras med avskjutning för att uppnå maximal nytta och metodiken för detta är fortfarande under utveckling.

Under 2025 har det kommit till projektets kännedom att historiska svenska vinginsamlingsdata finns tillgängligt men är lagrade i spridda källor. Första stegen mot att digitalisera och göra dessa publika har tagits, men detta är inte slutfört. När historiska data tillgängliggörs kommer värdet av de data som nu samlas in kunna jämföras med äldre data och bli avsevärt större.

Vinginsamlingen samlar in annan data än art, ålder och kön vid sidan om. Ett slående exempel på detta är det datum fågeln skjuts. Avskjutning över säsong kan ge indikationer på hur jakten bedrivs över året och om fåglarna skjutits vid skydds jakt eller under allmän jakttid. Fördelning av avskjutning under säsong är också ett viktigt kunskapsunderlag inför jaktidsförändringar. Likaså kan insamlade vingar, som beskrivits under punkten 1 användas för provtagning.

En viktig kunskapskomponent inom viltförvaltning och naturvård är årlig reproduktion hos olika populationer. Att utföra åldersbestämningar i fält av till exempel gäss är svårt, mycket tidsödande och kostsamt. Likväl efterfrågas sådan data, till exempel inom arbetet med AEWA gåsförvaltningsplattform (EGMP). Åldersfördelning hos skjutna fåglar är inte direkt jämfört med åldersfördelning inom populationer. Men det finns flera studier som visar på en stark korrelation vilket visar att vingsinsamlingsdata kan vara ett kostnadseffektivt index på förändringar över tid vad det gäller reproduktionstal (ungar/vuxen hona).

Utöver den insamlade datas egenvärde för viltvården ser vi att diskussioner kring vinginsamlingen ökar jägares förståelse och intresse för insamling av data i samband med fågeljakt.

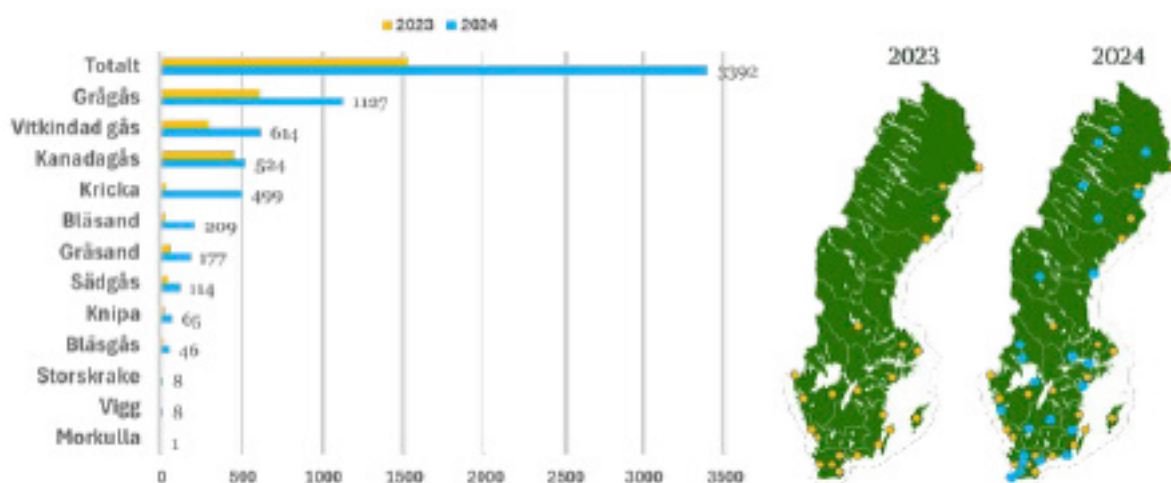
Foto: Niklas Liljebäck

3. VILKA RESULTAT HAR UPPNÅTTS?

Det totala antalet insamlade vingar för 2025 är ännu ej sammanställt. Jakten pågår fortfarande, många jägare har vingar infrysade men inte levererade och att alla levererade paket med vingar ännu inte hanterats. All tyder dock på att jägarnas engagemang inte minskat utan tydligt ökat.

Många jägare har dock redan rapporterat att jakten, framför allt i Skåne, på gäss och simänder varit under medel eller med en väldigt snabb topp. Sannolikt har klimat och väder under hösten, och tidig vinter, spelat en stor roll för de låga antalen skjutna fåglar. En ytterligare faktor som kan medföra att antal inskickade vingar kan minska är det stora mediafokuset på fågelinfluensa under vintern. Flera jägare har rapporterat att man vill hantera skjutna fåglar så lite som möjligt, särskilt vad det gäller gäss, vilket drar ned motivationen att klippa en vinge.

Figur 1. Jämförelse mellan 2023 (gul) och 2024 (blå) års vinginsamling. Staplar visar antal vingar och prickar på kartan visar var personer samordnat transporter av vingar. Det mesta tyder på att 2025 kommer ligga i paritet med 2024 års insamling vad avser antal vingar.

I framtiden kommer svensk avskjutningsstatistik för fågelarter, om vinginsamlingen fortsätter, kunna delas upp i olika ålderskategorier vilket på längre sikt ger en betydligt bättre förvaltningsmodell för fågelpopulationer. I ett längre perspektiv kan samanalyser med fågelinventeringsdata ytterligare minska osäkerhet kring måluppfyllnad inom fågel-förvaltning samt bistå jaktidsberedning med högkvalitativa underlag. Danska studier visar att vinginsamlingsdata även kan användas för att skatta variation i reproduktionstal (ungar/vuxen hona) för fågelpopulationer över tid.

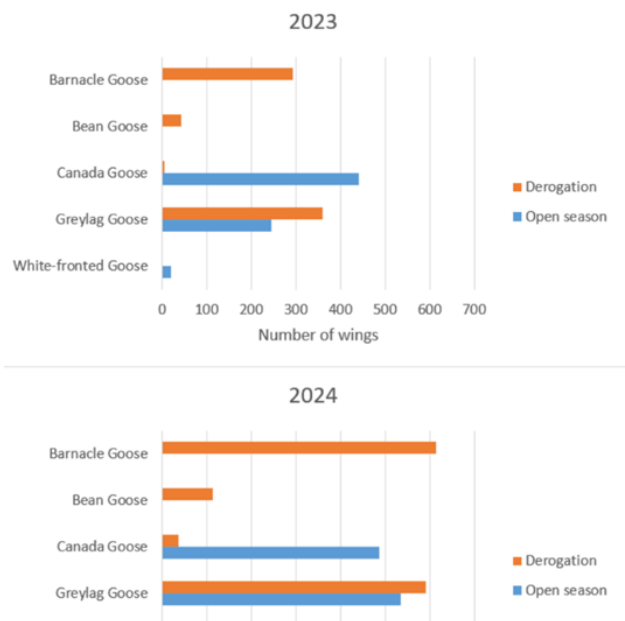
Under 2025 togs de första stegen mot att samköra vinginsamlingsdata och avskjutningsdata som räknas upp via en Bayseianska statistiska modell som använts sedan flera år tillbaka. Ett sådant förfarande skulle tillåta att man "lånar statistisk kraft" för områden med bristande datakvalitet. Beräkningen skulle också skapa möjligheter till hög geografisk upplösning och inte minst ett objektivt mått på osäkerhet i åldersfördelningsdata.

Figur 2. Inom det internationella samarbete som ryms inom Waterfowlers Network samanalysernas olika länders vinginsamlingsdata. Denna figur visar åldersfördelning hos skjutna krickor och blåsänder från 2024. Det är tanken att sådana analyser kontinuerligt ska presenteras i en gemensam årsrapport för att förse den internationella förvaltningen med kunskapsunderlag.

Det internationella samarbetet bidrar till utvecklingen av det svenska projektet på många olika sätt, dels ökad utväxling av den data som samlas in, men också för kunskapsutbyte och samordning. Det är vid samanalyser av data från flera länder utmed flyttvägarna som analyser av potentiella jakteffekter blir som mest effektiva.

När vingar skickas in anges också om fågeln skjutits vid vanlig jakt eller skydds jakt samt vilket datum fåglarna fälls. Detta ger möjlighet att avgöra fördelningen av fåglar som fälls under vanlig jakt eller skydds jakt (se fig 3). Tidsstämpeln och hur fördelningen mellan allmän jakttid och skydds jakt är två listade brister i dagens system för avskjutningstatistik. Data från 2024 tyder till exempel på att majoriteten av grågäss skjuts under skydds jakt trots mycket generösa jakttider. Det är sannolikt inte möjligt att rakt av använda data insamlat inom vinginsamling till dagens system för avskjutningstatistik för att beskriva mönster över tid. Men här finns stor potential för utveckling och samkörning mellan de två datamängderna.

Figur 3. Den externa utvärderingen av projektet bearbetade insamlad data på olika sätt. I grafen anges proportioner fällda individer av gåsarerna vid skydds jakt (orange) och allmän jakttid (blå). Både 2023 och 2024 är presenterade.

Inför 2025 sattes 7 mål upp för verksamhetsåret.

1. Har projektet kunnat engagera jägare som inte tidigare skickat in vingar?
2. Har antalet vingar insamlade från vattenfågelart som skjuts i relativt låga antal ökat jämfört med tidigare år?
3. Har flera arter fått en tillfredsställande täckning, antalsmässigt och geografiskt?
4. Har insamlade vingar kunnat kopplas till jaktvårdskrets och är dessa väl spridda geografiskt?
5. Har nätverket av rapporterande jägare kunnat bibehållas från tidigare år och är deras engagemang är fortsatt högt?
6. Kan insamlade data samanalyseras med avskjutningstatistik?
7. Har en extern utvärdering av svensk vinginsamling kunnat genomföras?

I skrivandets stund kan inte målen 2 och 3, rörande omfattningen av 2025 års insamling, kunnat utvärderas då insamling pågår för fullt. Den information som finns tillgänglig tyder dock på en fortsatt positiv utveckling. Målen 1, 4 och 5 kan anses uppfyllda under 2025 då antalet engagerade jägare ökat och de som tidigare bidragit har fortsatt visa intresse. Det bör dock nämnas att jägares intresse för denna verksamhet är färskvara och kräver kontinuerliga informationsinsatser. Arbetet med samanalys med avskjutningsstatistik fortsätter (mål 6) och beroende på vinginsamlingens möjligheter att få fortsatt finansiering, och därmed ökad data-mängd, finns all möjlighet för vidareutveckling av den metodik som testats 2025.

Den externa vetenskapliga utvärderingen som skulle göras under 2025 (mål 7) levererades under hösten. Denna utfördes av Aarhus universitet och rapporten ligger för nedladdning på [deras hemsida](#). Rapporten beskriver en verksamhet med en positiv utveckling och med förbättringspotential. Utvärderingen beskriver vinginsamlingen som ett välkommet bidrag och utveckling av viltövervakningen. Om den tillåts fortsätta kommer data som samlas utgöra en viktig hörnsten för svensk och internationell viltförvaltning.

ÖSTER MALMA MARS 2026

Öster Malma den dag som framgår av våra elektroniska underskrifter.

Niklas Liljebäck
Fågelsamordnare

Carl-Johan Djurstedt Holm
Generalsekreterare

Denna åiterrapportering har signerats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.